

Viruslu B hepatitinin müasir müalicəsi

Gülnarə Ağayeva, PhD

3 Türkiyə- Azərbaycan Ortak Hepatoloji Kursu

29-30 Sentyabr

İstanbul

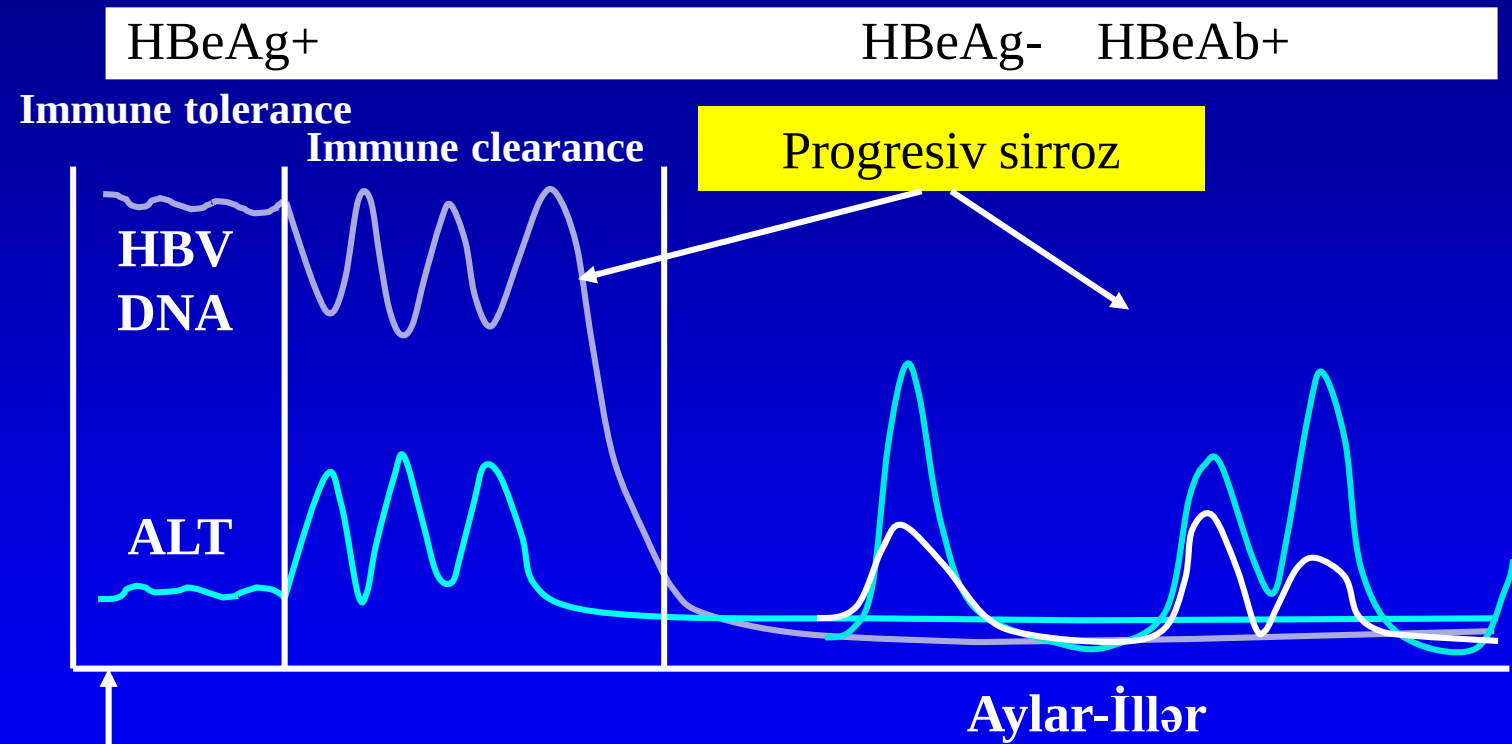
2017

Müalicənin məqsədləri

- HBV-ın bədənəndən eradikasiyası deyil, yaratdığı qaraciyər çatışmamazlığı və ya HSK kimi fəsadların yaranmasının qarşısı alınması.

HBeAg-nin itməsindən sonra nə baş verir?

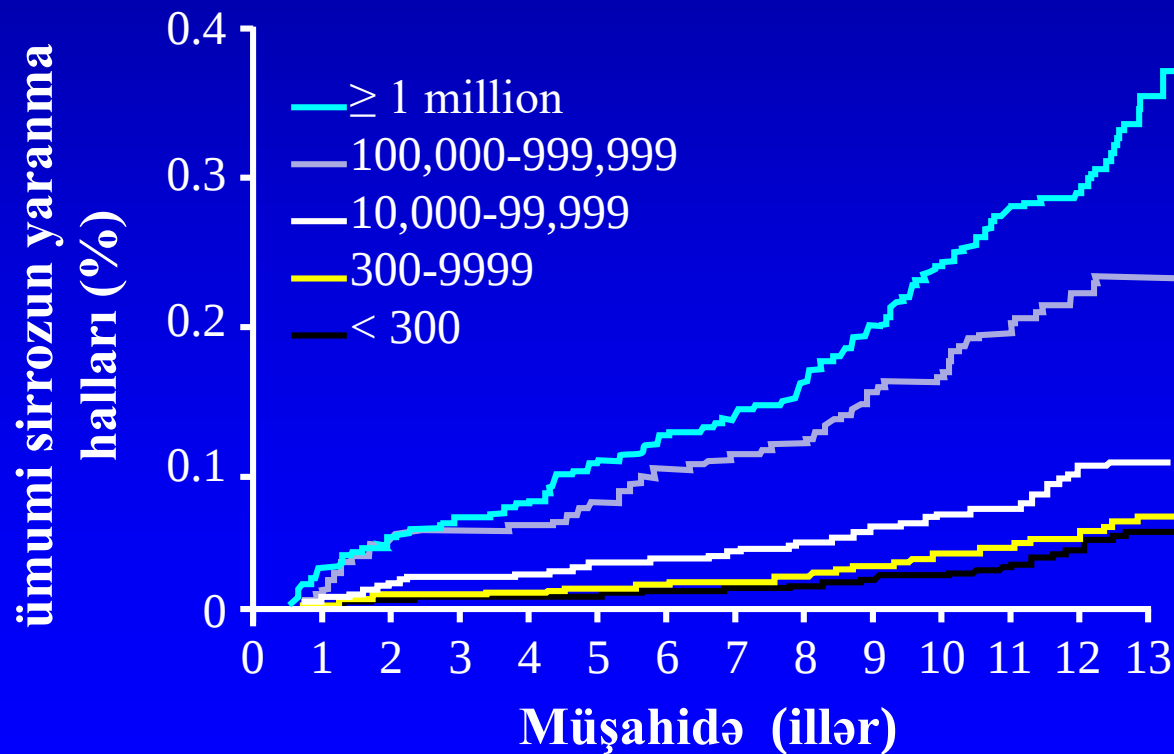
Sirrozun yaranması HBV infeksiyasında HCV-dəki infeksiyadan daha çox müşahidə olunan haldır

REVEAL: HBV DNT miqdarı və sirrozun yaranma riski

- Tayvanda uzun müddətli (müşahidə: 11.4 il) HBsAg-pozitiv, müalicə almayan xəstələrdə sirrozun və HSK yaranma riskinin araşdırılması

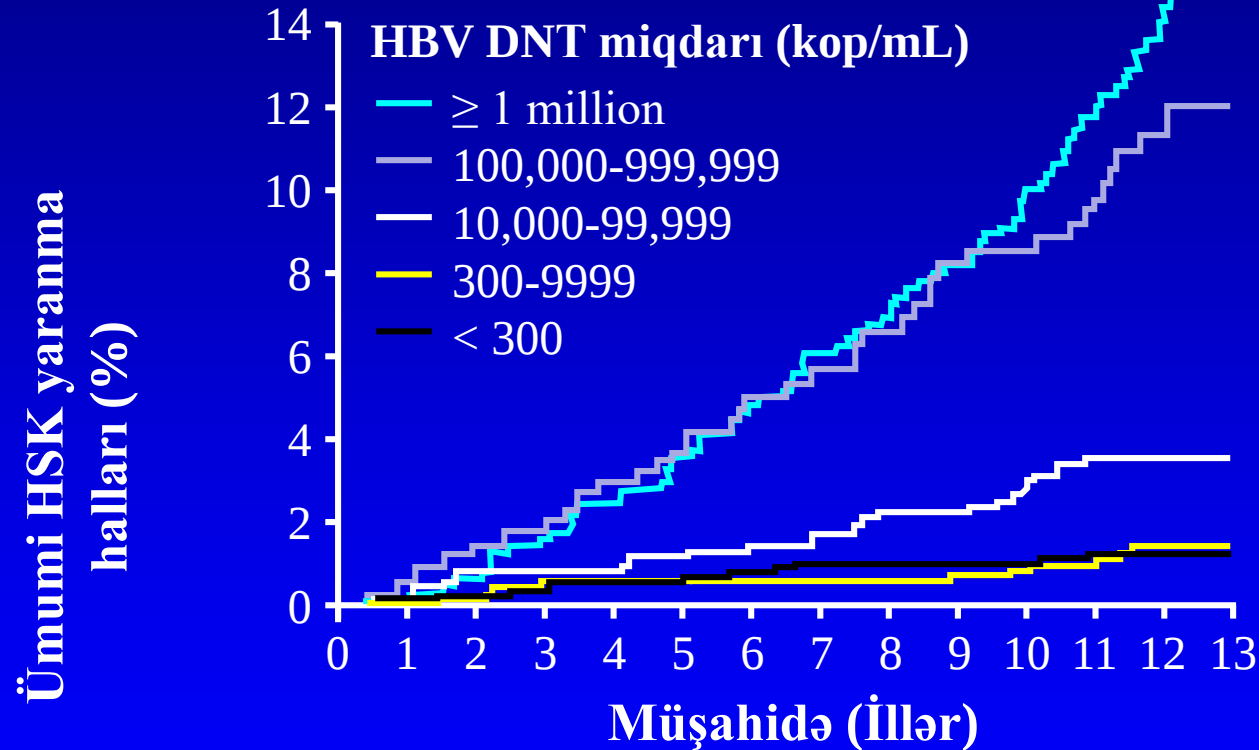
məqsədilə aparılmış tədqiqat (N = 3582)

HBV DNT miqdarı (kop/mL)

REVEAL: HBV DNT miqdarı və HSK yaranma riski

- REVEAL tədqiqatındakı xəstələrdə (N = 3653)

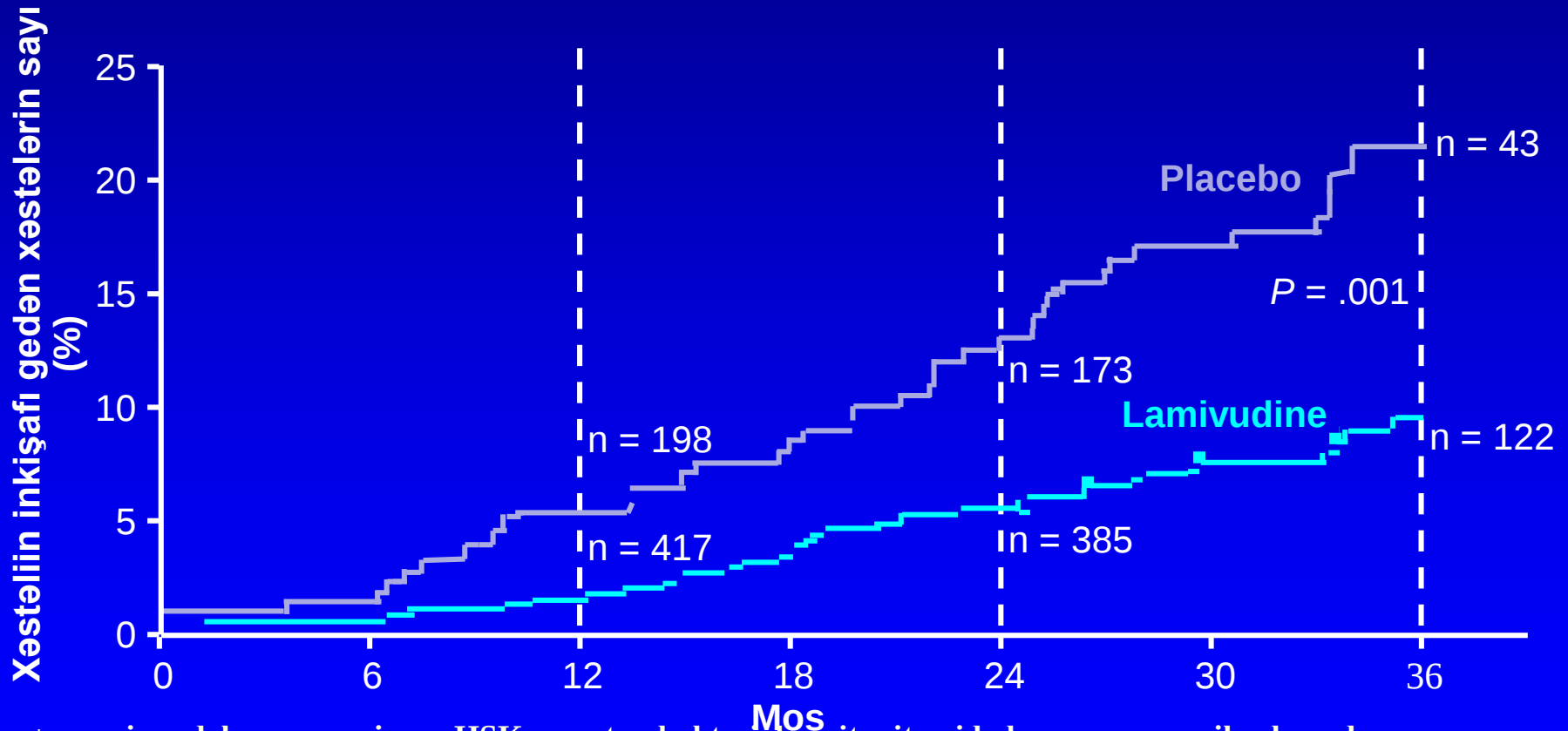
- DNT miqdarının artması ilə HSK yaranma halları artır ($P < .001$)
- HSK yaranması sirrozun mövcudluğundan asılı deyil

Chen CJ, et al. JAMA. 2006;295:65-73.

HBV müalicəsi

xəstəliyin, dekompensasiyasının yaranması da daxil olaraq, inkişafını zəiflədir

- Xroniki HBV-li sirrozlu (F4) xəstələrdə (N = 651) HBeAg serokonversiyası və ya xəstəliyin inkişafına* qədər aparılan müşahidə

*qaraciyər dekompensasiyası, HSK, spontan bakterial peritonit, qida borusunun varikozlarından qanaxma və ya qaraciyərlə bağlı ölüm.

Liaw YF, et al. N Engl J Med. 2004;351:1521-1531.

Fibrozun inkişafı ilə bağlı risk faktorları:

- **Sahib:**
  - **Kişi cinsi**
  - **Yaşın artması**
  - **Metabolik sindrom**
  - **Spirтли içkilərə aludəçilik**
  - **Koinfeksiyalar**
    - **HCV, HDV, HIV**
- **Virus:**
  - **HBV DNT miqdarı (immun tolerant dövrədən başqa)**
  - **HBeAg pozitiv**
  - **HBV genotip (?)**
    - **C > B > A/D**

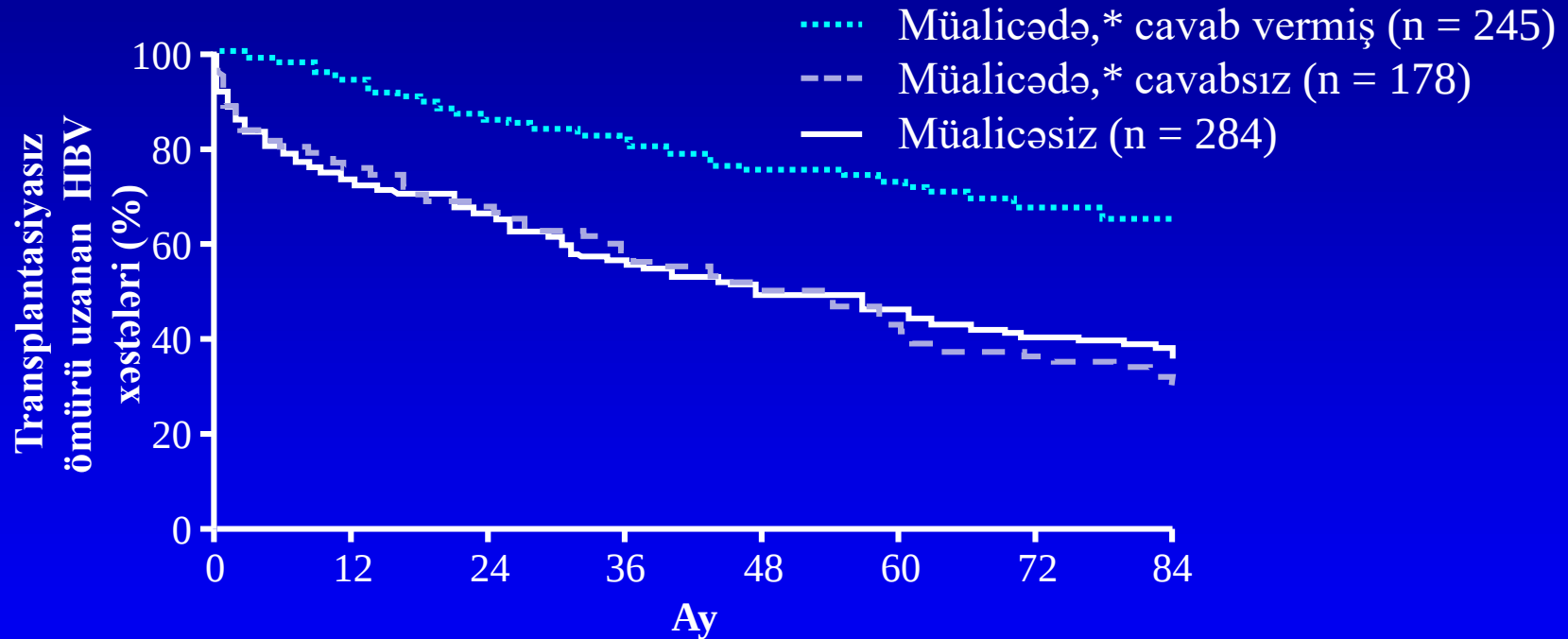
REVEAL: HSK risk faktorları

Faktor	Adjusted HR	95% CI	P Value
Kişi cinsi	2.1	1.3-3.3	.03
Yaş (hər ilə)	1.09	1.07-1.11	< .001
HBeAg pozitiv	2.6	1.6-4.2	< .001
Sirrozo	9.1	5.9-13.9	< .001
HBV DNT (kop/mL)			
▪ < 300	1.0	Ref	< .001*
▪ 300-9999	1.1	0.5-2.3	.86
▪ 10,000-99,999	2.3	1.1-4.9	.02
▪ 100,000-999,999	6.6	3.3-13.1	< .001
▪ ≥ 1,000,000	6.1	2.9-12.7	< .001

*P value for trend.

HBV müalicəsi qaraciyər transplantasiyasına ehtiyacı azaldır

- dekompensə olunmuş sirrozun ilkin fəsadlı HBV xəstələri (N = 707)

Antiviral müalicə transplantasiyasız xəstələrdə xəyatlarını 5 ildən artıq uzadır
($P = .0098$)

*Əsasən Lamivudin ilə (n = 203) ya Entekavir ilə (n = 198) müalicə aparılıb.

Jang JW, et al. Hepatology. 2015;61:1809-1820.

Müalicənin təyin olunma qaydaları

• AASLD

(Terrault 2015)

- Normal ALT və HBV DNT > 1000 000 BV/ml, yaş > 40 və qaraciyər biopsiyasında ifadəli fibroz
- HBeAg (+), HBV DNT > 20 000 BV/ml + ALT < 2N + biopsiyada ifadəli fibroz
- HBeAg (+), HBV DNT > 20 000 BV/ml + ALT > 2N
- HBeAg (-), HBV DNT > 2 000 BV/ml + ALT > 2N
- Qaraciyər sirrozu + HBV DNT > 2 000 BV/ml

Biopsiyanın təyini: - HBeAg (+), HBV DNT > 20 000 BV/ml + ALT > 2N

- HBeAg (+), HBV DNT > 20 000 BV/ml + ALT > 2N + yaş > 40 və ya ailədə HSK hallarının olması
- HBeAg (+), HBV DNT > 2 000 - 20 000 BV/ml + ALT 1-2N

Müalicənin təyin olunma qaydaları

• APASL

(Sarin 2016)

- Bütün xəstələr: aşkar olunan HBV DNT+ müəlm və ya ağır iltihab və ya ifadəli fibroz
- HBeAg (+), HBV DNT > 20 000 BV/ml+ALT > 2N
- HBeAg (-), HBV DNT > 2 000 BV/ml+ALT > 2N
- Qaraciyər sirrozu+ HBV DNT > 2 000 BV/ml
(ALT səviyyəsindən asılı olmayaraq)
- Dekompensə olunmuş qaraciyər sirrozu

Müalicənin təyin olunma qaydaları

- **EASL**

(EASL 2012)

- HBV DNT > 2 000 BV/ml+ müəlm və ya ağır iltihab ALT > N
- HBV DNT > 20 000 BV/ml+ALT > 2N histoloji müayinəsiz

- **Belgiya**

(Colle 2007)

- HBV DNT > 20 000 BV/ml+ALT > 2N + müəlm və ya ağır iltihab
- HBeAg (-), HBV DNT > 2 000 BV/ml + ALT > N

- **Danimarka**

(Buster 2008)

- HBeAg (+) və HBeAg (-), HBV DNT > 20 000 BV/ml+ALT > 2N
- HBeAg (-),HBV DNT > 2 000 BV/ml – 20 000 BV/ml+ALT > 2N

- **Almaniya**

(Cornberg 2011)

- HBV DNT > 2 000 BV/ml+ minimal iltihab və ya zəif fibroz və ya ALT > N

- **Türkiyə**

(Akarca 2008)

- HBV DNT > 2 000 BV/ml+ histoloji fibroz > 2
- HBV DNT > 20 000 BV/ml+ ALT > 2N + hər bir histoloji dəyişiklik

Müalicənin sonu.

HBeAg pozitiv

**Seroconversiya
HBeAg-/anti HBe+**

**Serokonversiyadan
6-12 ay sonra
müalicənin
dayandırılması**

Seroconversiyasız

Müalicənin davamı

HBeAg neqativ

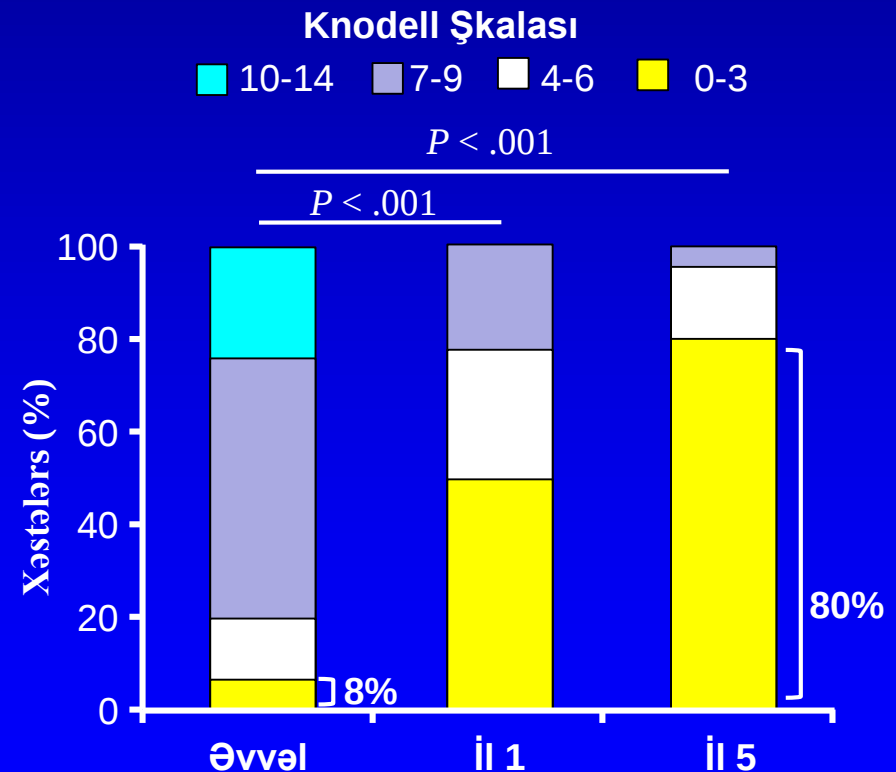
**Uzun müddətli
müalicə**

HBV müalicəsinin dayandırmasına əsas olan göstəricilər hələ də ideal deyil.

- Fəsadların gec yaranması –dayandırma göstərici kimi çətin istifadə olunar
- Ona görə də surroqat göstəricilər istifadə olunur:
  - Biokimyəvi
    - ALT-nın normallaşması
  - Seroloji:
    - HBeAg pozitiv xəstələrdə HBeAg itməsi və ya serokonversiyası
      - İdeal nəticə -HBsAg itməsi və ya serokonversiyası
  - Virusoloji
  - Histoloji

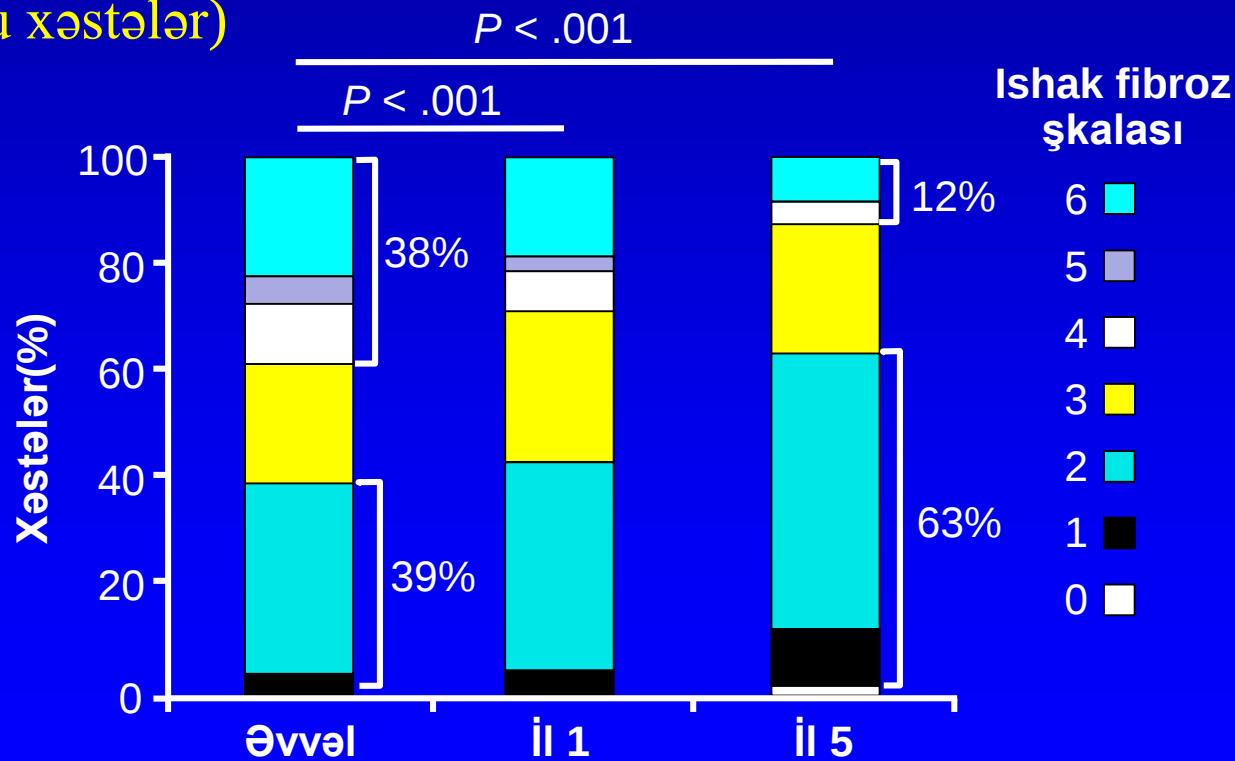
HBV xəstələrdə uzun müddətli TDF müalicəsi: iltihabın aradan götürülməsi

- Xroniki HBV infeksiyasılı xəstələrin TDF- lə müalicəsinin nəticələri (N = 585)
  - İltihabın 5 ilə aradan götürülməsi (n = 348 aparılan biopsiyalar)^[2]

HBV infeksiyasılı xəstələrdə TDF ilə uzun müddətli müalicə : Fibrosun, Sirrosun reqressiyası:

- Ümumiyyətlə 5 ilə 51% xəstələrdə fibrozun aradan götürülməsi(176/348 biopsiyalı xəstələr)
- 5 ilə 74% xəstələrdə sirrozun aradan götürülməsi(71/96 əvvəlki sirrozlu xəstələr)

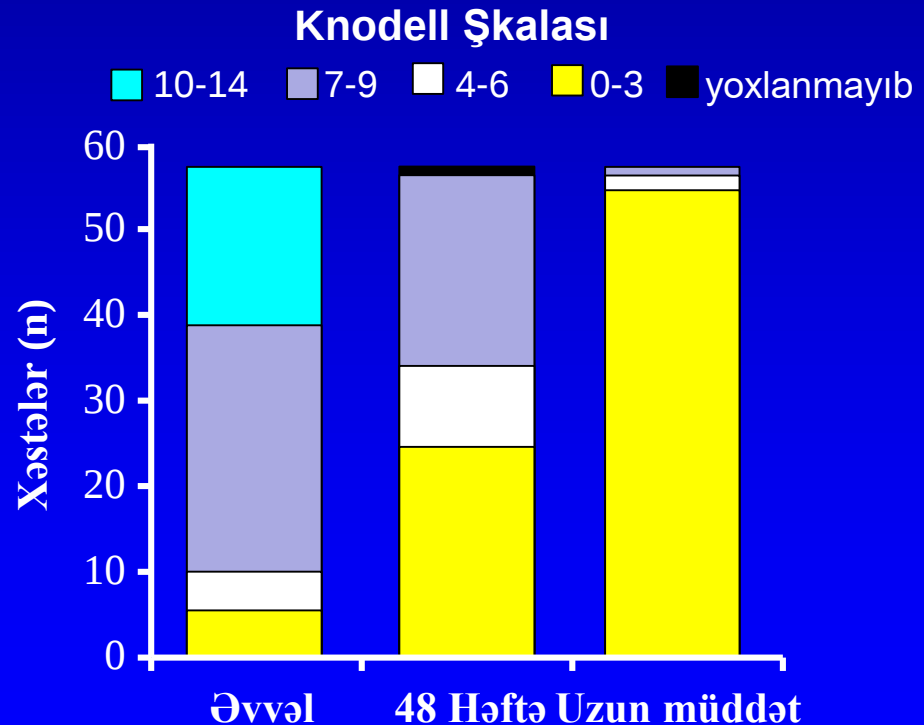

HBV infeksiyalı xəstələrdə uzun müddətli Entecavir ilə müalicə: İltihabın aradan götürülməsi

- HBV xəstələrində biopsiya ilə təsdiq olunmuş histoloji və virusoloji yaxşılaşma (N = 69) ≥ 3 -il entecavir ilə müalicə
- Entecavir ilə müalicənin orta müddəti : 6 il (3-7)

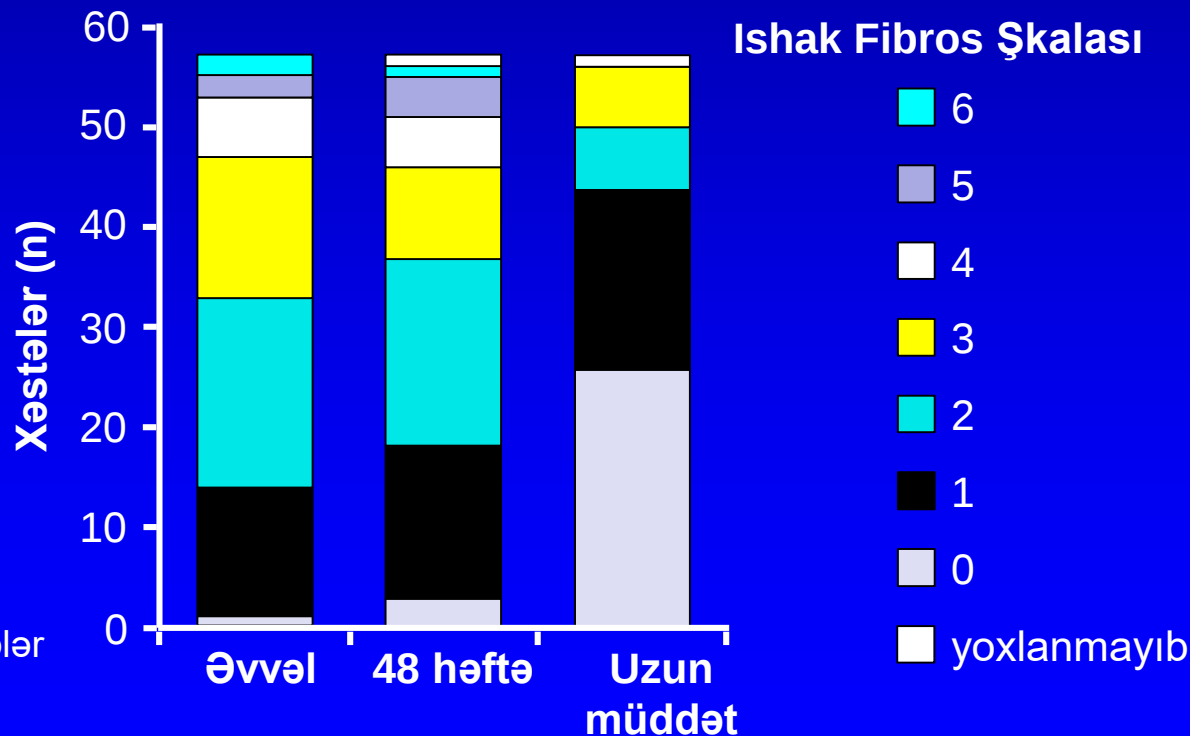
Parametrlər, % (n/N)	Nəticə
ALT ≤ 1 x normanın yuxarı sərhəddi	86 (49/57)
HBV DNA < 300 kop/mL	100 (57/57)
HBeAg itməsi	55 (22/40)
HBe serokonversiyası	33 (13/40)
HBsAg itməsi	0 (0/56)

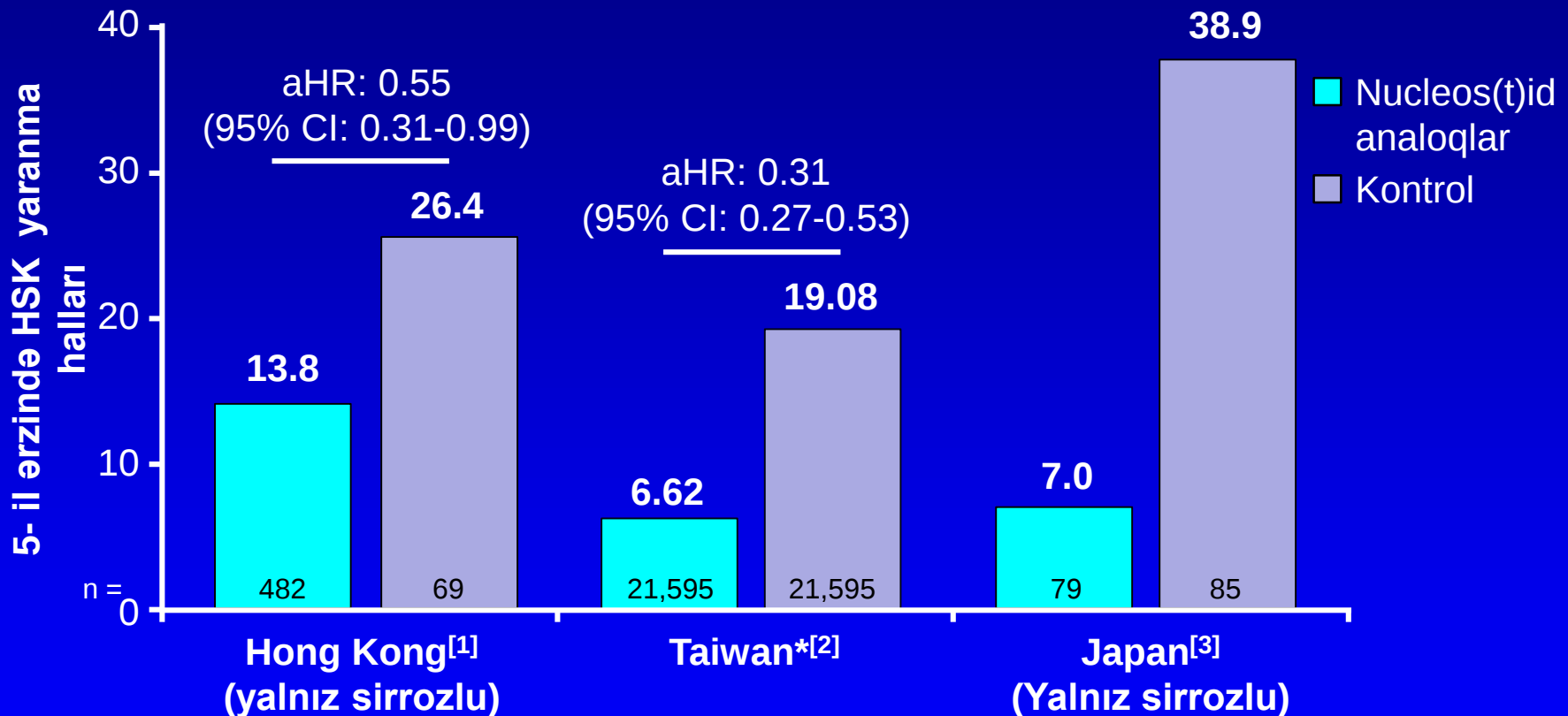
HBV infeksiyasılı xəstələrdə Entekavir ilə uzun müddətli müalicə : Fibrosun, Sirrosun reqressiyası:

- Fibrozun reqressiyası: (≥ 1 -Ishak şkalası ilə düşməsi) 88% xəstələrdə(50/57 biopsiya olunmuş və əvvəlki Knodell şkalası ilə ≥ 2 xəstələrdən)
- 4/10 xəstədə əvvəlki sirrozun aradan götürülməsi (Ishak şkalası ilə orta enməsi : 3 rəqəm)

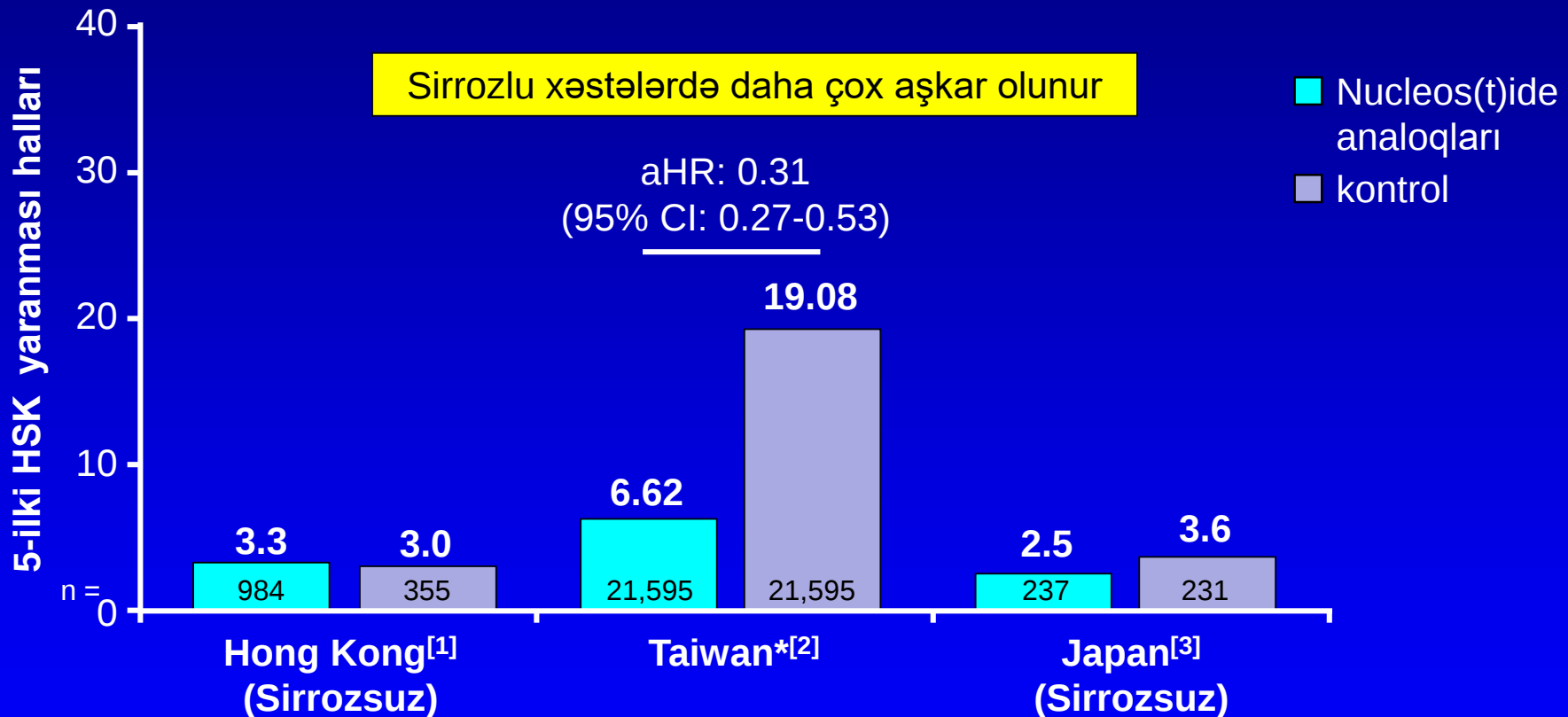
HBV xəstələrdə HSK-ın yaranması

*Yaranma tezliyi həm sirrozlu (13.6% əvvəlcədən sirrozlu xəstələr) həm sirrozsuz xəstələrdə.

1. Wong GL, et al. Hepatology. 2013;5:1537-1547.
2. Wu CY, et al. Gastroenterology. 2014;147:143-151.
3. Hosaka T, et al. Hepatology. 2013;58:98-107.

Xroniki HBV sirrozsuz xəstələrdə HSK-ın yaranması

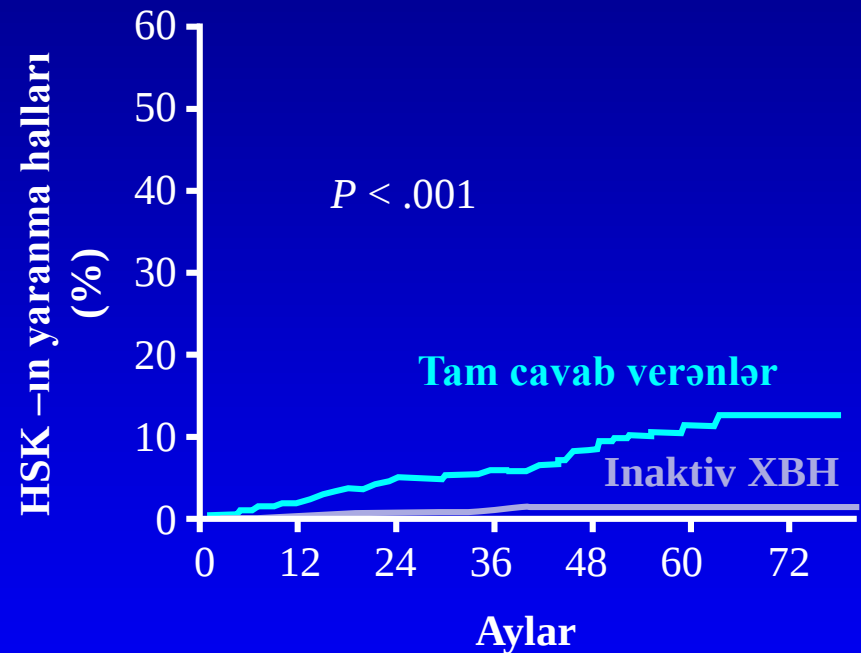

* Yaranma tezliyi həm sirrozlu (13.6% əvvəlcədən sirrozlu xəstələr) həm sirrozsuz xəstələrdə.

1. Wong GL, et al. Hepatology. 2013;5:1537-1547.
2. Wu CY, et al. Gastroenterology. 2014;147:143-151.
3. Hosaka T, et al. Hepatology. 2013;58:98-107.

HBV Suppressiyası xəstəliyin qeyri-aktiv olması ilə eynidirmi?

- Oral nucleos(t)id analoglarla müalicə alan HBV xəstələr (n = 1378) və qeyri-aktiv xroniki HBeAg-negativ xəstələrin retrospektiv tədqiqatı (n = 1014)
  - nucleos(t)id analogları alan xəstə davamlı virusoloji supressiyalı və supressiyasız qruplara bölünmüşdü (tam və hissəvi responderlər)

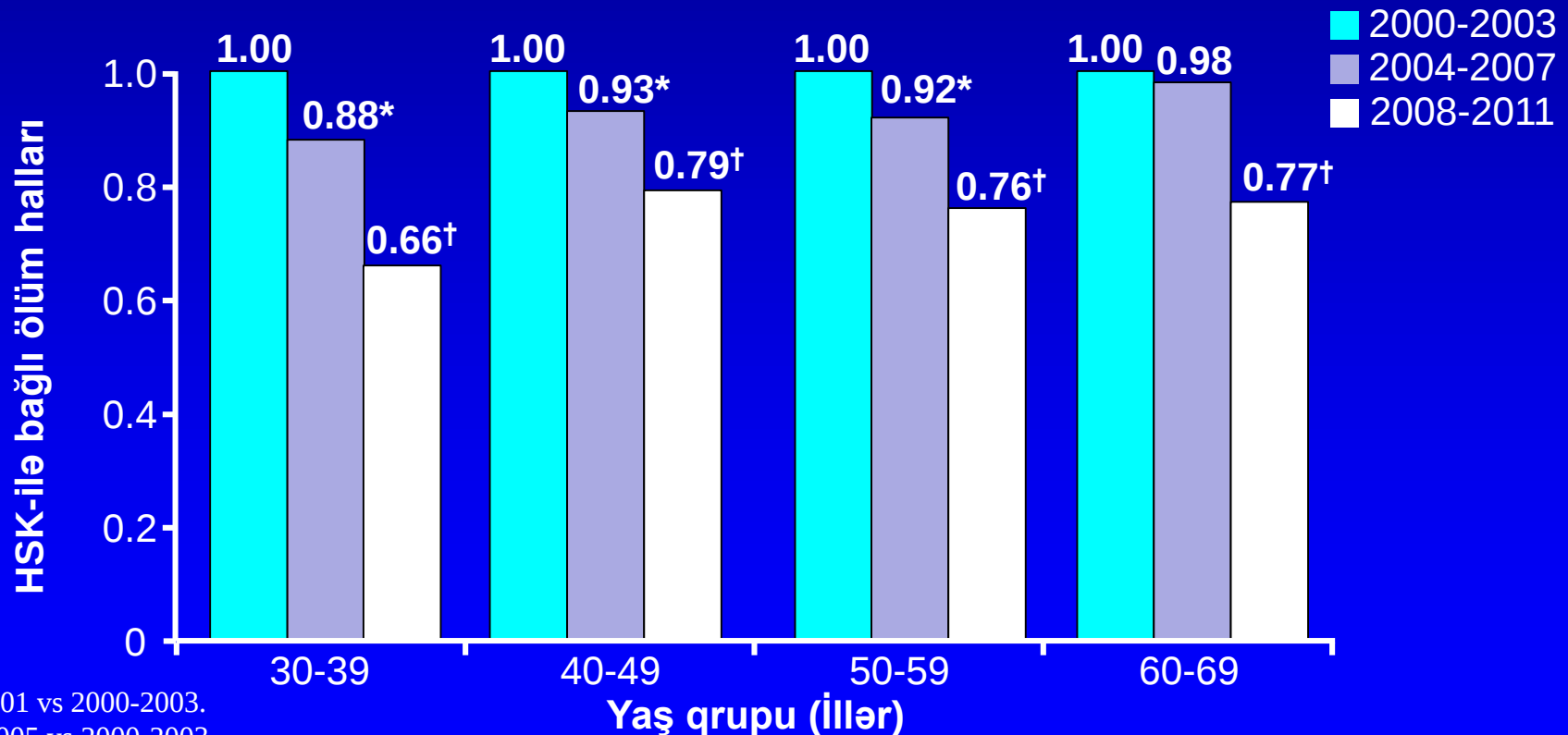

HBV-suppressiyalı	1132	848	564	497	380	128	19
Qeyri-aktiv XBH	1014	918	724	594	469	304	80

Milli Viruslu Hepatitlərin müalicəsi Proqramı nəticəsində

HSK- dan ölüm hallarının azalması (Tayvan)

- 2003 ildən xroniki hepatitlərin müalicə proqramı başlanandan sonra müalicə almış xəstələr : 157,570 (HBV) və 61,823 (HCV)
- Milli proqramı həyata keçiriləndən 5-8 il müddətində HSK ilə bağlı ölümlərin azalması.

*P < .01 vs 2000-2003.

†P < .005 vs 2000-2003.

Hazırdakı AASLD müalicə qaydaları:

HBeAg Pozitiv			HBeAg Neqativ		
HBV DNA, IU/mL	ALT	Histoloji vəziyyət	HBV DNA, IU/mL	ALT	Histoloji vəziyyət
Fərq etmədən	> 2 x ULN	N/A	Fərq etmədən	> 2 x ULN	N/A
> 20,000	Fərq etmədən	Fərq etmədən	> 2000	Fərq etmədən	Fərq etmədən
Fərq etmədən	Fərq etmədən	Sirrozo	Fərq etmədən	Fərq etmədən	Sirrozo

HBeAg-negativ sirrozlu xəstələrdə müalicə
davanmadan aparılır

Qaydalarda dəyişikliklər:

- HBeAg-negativ xəstələrdə müalicəni başlamaq üçün HBV DNT sərhəddinin azalması
- HBV DNT-ın səviyyəsindən asılı olmadan sirrozlu bütün xəstələrini müalicə etmək lazımdır

AASLD qaydaları: İlkin müalicə

Müalicə	Üstünlük	Qeydlər
Entecavir	Hə (əgər lamivudinə rezistentlik yaranmıyıbsa)	Yüksək təsir, rezistentliyin yaranmasına yüksək baryer
Tenofovir	Hə	Yüksək təsir, rezistentliyin yaranmasına yüksək baryer
PegIFN	Hə	Sirrozlu xəstələrdə
Adefovir	Yox	rezistentliyin yaranmasına zəif baryer
Lamivudine	Yox	rezistentliyin yaranmasına zəif baryer
Telbivudine	Yox	rezistentliyin yaranmasına zəif baryer

- HSK ilə riskli xəstələrdə davamlı nəzarət aparılmalıdır

Hazırdakı xroniki B viruslu hepatitin əsas müalicə prinsipləri

Peg- interferon-alfa

- Dərialtı inyeksiya
- 48 həftə
- Yan təsirlər: psixiatrik, nevroloji, endokrinoloji
- Əks göstəriş: dekompensə sirroz, yanaşı xəstəliklər
- Rezistentliyin yaranmaması

ETV, TDF, TAF

- Oral
- Uzun müddətli
- Bəzi NA –sümük və ya böyrək xəstəliklərində nəzarət
- Yox
- Minimal və ya yaranmaması

Nəticə

- HBV çox dinamik xəstəlikdir
- Fibroz həm HBeAg-pozitiv həm də HBeAg-negativ xəstələrdə sürətlə inkişaf edir
- Antiviral müalicə:
  - HBV DNA sayını azaldır
  - İltihab göstəricilərini endirir—ALT və HAI
  - Fibrozlaşma dərəcəsinin azalması
  - HSK riskinin zəifləməsi
- Yeni istifadə olunan dərmanlar həm surroqat göstəricilərinin düzəlməsində həm də təhlükəsizlik tərəfindən eyniliklə effektivdir.

Xroniki HBV infeksiyası: Təzələnmiş EASL tövsiyyələri:

- **Monoterapiya ETV, TAF, TDF**, rezistentliyin yaranmasına yüksək sədlidirlər.
- **PegIFN** ilkin müalicə kimi müəlm və ya ifadəli xroniki B hepatitli xəstələrdə ya da kompensa olunmuş (portal hipertenziyası olmadan) sirrozlu xəstələrdə təyin olunması tövsiyyə olunur.

ETV or TAF Preferred Over TDF When:	Management of NA Resistance	
Older than 60 yrs of age	LAM resistance	Switch to TDF or TAF
Bone disease - Chronic steroids or other meds that affect bone - History of fragility fracture - Osteoporosis	TBV resistance	Switch to TDF or TAF
	ETV resistance	Switch to TDF or TAF
	ADV resistance	LAM naïve - Switch to ETV or TDF or TAF LAM-R - Switch to TDF or TAF
Renal abnormalities - eGFR < 60 mL/min/1.73 m² - Albuminuria > 30 mg or moderate proteinuria - Low phosphate (< 2.5 mg/dL) - Hemodialysis	TDF or TAF resistance	LAM naïve - Switch to ETV LAM-R - Add ETV
	Multidrug resistance	Switch to ETV + TDF or TAF combination

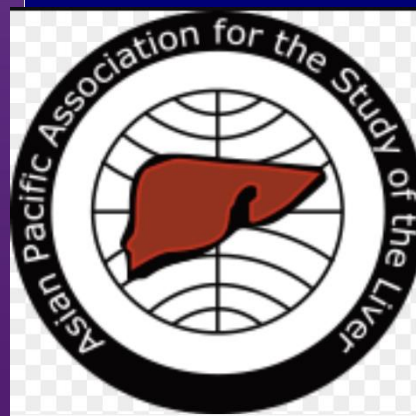
TAF over ETV if previous NA exposure
No dose adjustment required for kidney disease or hemodialysis with TAF; ETV needs dose adjustment for eGFR < 50 mL/min

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm!

APASL STC
2019 | BAKU

«Delta hepatiti»

*İyun 2019,
Bakı,
Azərbaycan*

